

KOMENTAR BIBLIJE - "Vajece" (1. Mojsijeva 28,10 - 32,3)

Nehemija Gordon

Jono: „*Jakov je otišao iz Virsaveje i uputio se u Haran. Na putu je naišao na jedno mesto i rešio da tu prenoći jer je sunce već bilo zašlo. Tako je uzeo jedan kamen s onog mesta, stavio ga pod glavu i tu legao.*“ Čini se da je koristio kamen umesto jastuka. Primećujem ovde *zar mic*, ovaj posebni kamen. Britanski Izraelci zapravo veruju da poseduju taj kamen, te da se na tom kamenu krunišu novi kraljevi i kraljice. Te da ga je Jeremija doneo. Postoje bizarne teorije o tome.

A zatim se nastavlja „*Tada je usnio san: Na zemlji su stajale lestve čiji je vrh dopirao do nebesa, a Božiji anđeli su se penjali i silazili po njima. I gle, iznad njih je stajao Gospod koji je rekao: „Ja sam Gospod, Bog tvog oca Avrama i Bog Isakov. Zemlju na kojoj ležiš daću tebi i tvom potomstvu. Tvog potomstva biće kao praha na zemlji, i ti ćeš se raširiti na zapad i na istok, na sever i na jug, i preko tebe i preko tvog potomstva blagosloviće se svi narodi na zemlji. Ja sam s tobom i čuvaću te celim putem kojim ideš i vratiću te u ovu zemlju, jer te neću ostaviti dok ne učinim šta sam ti rekao.*“ Tada se Jakov probudi iz sna i reče: „*Gospod je zaista na ovom mestu, a ja to nisam znao.*“ On se uplaši i reče: „*Kako je zastrašujuće ovo mesto! Ovo je sigurno Božiji dom, a ovo su nebeska vrata.*“

Nehemija: Dakle, ovde imamo priču o Vetilju, hebrejska reč jeste Betel, što znači "dom Božiji". Pravo ime tog mesta bilo je Luz, a Jakov mu je promenio ime u Vetilj - dom Božiji. U stihu 22 on kaže: „*A ovaj kamen koji sam podigao kao stub biće Božji dom.*“

Time se postavlja pitanje: Da li je taj kamen dom Božji, da li označava mesto doma Božijeg, odnosno o kojem domu Božijem govorimo. Hram u Jerusalimu smo smatrali domom Božijim, šta je onda Vetilj? Sećamo se

da Jerusolim nije zapravo bio proglašen i izabran dok se nije desio jedan slučaj u vreme Davida, kada ga je Bog izabrao da bude njegovo mesto zauvek. Međutim, sve do tada, mesto koje je Bog izabrao kao svoje Prebivalište (tabernakul) bilo je dinamično. Gde god bi oblak sišao, bilo bi to mesto Prebivalište, na zemlji je Prebivalište moralo da bude pokretno.

Ovo je jedno od mesta gde će Prebivalište kasnije biti postavljeno, pre nego što je Jerusolim izabran. Danas kada čitamo tu priču izgleda nam skoro kao zastarela, Betel više nije to mesto. Ako se ne sećate vremena pre nego što je Jerusolim izabran, mislili biste da Betel nije to mesto gde je Božiji dom. Postoje takođe i ljudi koji misle da je Betel samo drugo ime za Jerusolim. Međutim, nije, jer se Jerusolim nazivao Šalem u to vreme, a ovo mesto se zvalo Luz. Dakle, to su bila dva potpuno različita grada. U Knjizi o sudijama, poglavlje jedan, vidimo da je Betel mesto gde su svi zajedno dolazili kako bi tražili savet od Boga.

Jono: „*Tako je Jakov ustao rano ujutru, uzeo kamen koji mu je bio pod glavom, postavio ga kao stub i prelio ga uljem.*“ Šta to znači?

Nehemija: Dakle, on ga pomazuje. Ovo je bio način posvećivanja nečega u starim vremenima. Pomazao bi ga uljem, zato su preljevali glavu kralja i na taj način bi ga posvetili. To jeste čudno što to radi, jer u 5. Moj. nam piše da se to ne radi. Dakle, ono što je naš predak Jakov uradio, a videli smo i da je to Avram činio, kasnije nam za to piše u 5. Moj. da se to ne radi. Razlog za to je što su ljudi mešali stub sa onim što je on predstavljao. A ovde je označavao mesto gde je Jakov imao viziju. Ono što bi se dešavalo jeste da su ljudi dolazili i obožavali kamen. Tako da je Bog zapovedio da se više ne postavljaju tako kamenja i stubovi. Ovo je primer nečega što su naši preci činili, što mi ne bismo smeli da oponašamo. To je čudno jer se onda zapitamo zašto nam je ispričana ta priča. Međutim, ona je deo istorije i pokazuje tok stvari.

Jono: „*Jakov se zavetovao: „Ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem i ako mi da hleba da jedem i odeću da obučem, i ako se u miru vratim kući svog oca, tada će Gospod pokazati da je moj Bog. A ovaj kamen koji sam podigao kao stub biće Božji dom, i od svega što mi budeš dao daću ti desetak.*“ Ovo je drugi put da se spominje desetak.

Nehemija: Ne znamo kako će on da posveti tih deset odsto Gospodu, jer to ne daje u crkvu, sinagogu ili hram. Dakle, šta radi s tim? Odgovor je da on verovatno posvećuje neku žrtvu ili daje siromašnima. Što se tiče zapovesti u Tori, imate tri različita načina kako deliti tih deset odsto. Možete da ih delite dok idete na hodočašće, na izabrano mesto, nekad u Vetilj, a posle u Jerusolim. Drugi način jeste da date siromašnima, a treći način jeste da date Levitu, koji je siromašan po pozivu, jer služi Bogu. Dakle, on je verovatno ponudio žrtvu ili je dao siromašnima, jer nije imao Levita.

Jono: „*Zatim je Jakov krenuo dalje i uputio se u zemlju stanovnika Istoka.*“ Zatim se priča nastavlja da je tamo bilo ovaca, pastira, razgovarao je s njima, postojao je i bunar, te ih je on upitao: „*Poznajete li Lavana, Nahorovog unuka?, a oni odgovoriše: „Poznajemo.*“ Zatim ih upita: „*Da li je on dobro?*“ Oni rekoše: „*Dobro je. Evo dolazi njegova kći Rahela s ovcima!*“ Tada on reče: „*Ali još je dan. Nije još vreme da se skupljaju stada.*““ On im govori da napoje ovce, a oni kažu da ne mogu dok se ne skupe sva stada. „*Onda je Jakov poljubio Rahelu i glasno zaplakao. Zatim je Jakov rekao Raheli da je on rođak njenog oca i da je Rebekin sin. Ona je otrčala i ispričala to svom ocu.*“

Kit: U stihu 17: „*Ali Lijine su oči bile slabe, dok je Rahela bila lepa stasa i lepa lica.*“ U stihu 18 piše da je Jakov zavoleo Rahelu i rekao mu: „*Služiću ti sedam godina za tvoju mlađu kćer Rahelu.*“

Jono: „*Lavan je na to rekao: „Bolje je da je dam tebi nego nekom drugom čoveku. Ostani kod mene.*“ Jakov je služio za Rahelu sedam

godina, ali to mu se činilo kao nekoliko dana, zato što ju je voleo.“ To je zaista romantično.

Nehemija: On menja svoju ćerku za sedam godina rada. Kasnije je zanimljivo što u poglavlju 31: 15, kada Jakov pokušava da uveri Rahelu da ide s njim u zemlju Hanan, u zemlju njegovog oca, Rahela i Lija su rekle za svog oca da ih on svakako smatra tuđinkama jer ih je prodao, kao da su ropkinje. Dakle, one mu više nisu bile odane, jer ih je prodao kao robove. Tako da su i one smatrale da je veoma hladno od oca što je tako učinio, umesto da ih blagoslovi.

Jono: Kasnije vidimo u 31:43 da je Lavan rekao Jakovu: *„Ove kćeri su moje kćeri i ova deca su moja deca i ovo stado je moje stado, i sve što vidiš moje je i mojih kćeri.“* Meni se čini on kao neko ko ima urokljivo oko. Da li je to moguće? Nakon što je Jakov radio za Lavana sedam godina, Lavan mu je dao svoju ružnu kćerku Liju. Kako bi oženio Rahelu, Jakov je morao da radi još sedam godina.

Nehemija: Mogu li da iznesem još nešto iz 5. Moj. 24:14- 15, jer mislim da su to zapovedi, mislim da su više od samo priče. To su nam lekcije koje treba da naučimo. Tako u 5. Moj. piše *„Ne zakidaj platu najamniku koji je u nevolji i koji je siromah, bilo da je on tvoj brat ili stranac u nekom gradu u tvojoj zemlji.“* Reč "zakinuti" na hebrejskom znači i "iskoristiti, ponašati se nepošteno, prevariti". A zatim u stihu 15 piše *„Daj mu platu istog dana pre nego što sunce zađe, jer je on u nevolji i duša mu željno iščekuje platu, da ne bi zbog tebe zavapio Gospodu, i to bi ti bio greh.“* Većina ljudi je u starim društvima radila za sebe, samo bi poneko kao što je bio Jakov, stranac koji nije imao svojine, bio je bez zemlje i kuće, došao Lavanu i tražio posao. Samo su siromašni ljudi morali da rade za nekog drugog. Zato kaže da kada je neko u lošoj situaciji i radi za tebe, moraš pošteno da se odnosiš prema

njemu i pravedno. Moraš na vreme da mu daš njegovu platu. A ako mu ne daš platu i on zavapi Gospodu, greh će da padne na tebe.

Mislim da je to ovde veoma ozbiljna zapovest. U zapadnjačkom društvu ovo ne shvatamo baš ozbiljno, mislim da se ovo ne mora shvatati bukvalno, da moraš da platiš zaposleniku odmah tog dana, možete i da se dogovorite da mu isplatiš na kraju sedmice. Poenta je u tome da treba da se isplati na vreme, ako se to ne uradi, to je onda veoma ozbiljan greh.

Jono: Lavan nije isplatio platu koju je obećao da će da isplati i dao mu je Liju umesto Rahele. Jakov je morao da radi još sedam godina i konačno je dobio i Rahelu kao svoju ženu.

Nehemija: Želeo bih da pogledamo stih 25. *„Ujutru se videlo da je to bila Lija. Zato je rekao Lavanu: „Šta si mi to učinio? Zar ti nisam služio za Rahelu? Zašto si me prevario?“*“ Moje je pitanje kako ga je on to prevario? Oni su konzumirali brak, kako nije znao s kim konzumira brak?

Kit: Bilo je mračno, došla je žena, a on je očigledno bio opijen vinom sa gozbe. Dolazi žena i on za nju misli da je to njegova žena, nije bio s njom pre. Bili su zajedno i kada se ujutru probudio shvatio je da to nije Rahela. Meni je ovde savršeno jasno.

Nehemija: Pretpostavljam da to jeste ono što se dogodilo, ali se postavlja i pitanje - šta nije bilo u redu s njim da nije primetio s kim je legao.

Jono: Sad više nije bilo povratka, to je sad to. Završio je sa dve žene. Svi se sada pitaju ovo pitanje, jer je sada imao sestre kao svoje žene, a znamo da postoji zakon protiv toga. Nehemija, kako ti to shvataš?

Nehemija: Ovo jeste zanimljivo pitanje. Ako pogledate 3. Moj. 18:18, postoji određen zakon- *„Dok ti je žena živa, ne uzimaj uz nju i njenu sestru da joj bude suparnica i da otkriješ njenu golotinju.“* Ovo se shvata na dva načina. Tradicionalno se na to gleda bukvalno kao na dve sestre,

ne smeš da oženiš dve sestre koje su obe žive. Moglo je da se desi da ako oženiš ženu i imaš decu s njom, a nakon toga ona umre, te se često dešavalo da bi se posle oženio njenom sestrom, koja bi brinula o svojim nećacima. Zato piše da dok god je jedna živa, ne možeš da oženiš njenu sestru.

Drugo razumevanje ovoga, koje nije toliko uobičajeno, jeste to da se u Bibliji može pronaći fraza - sestra ženi, što zapravo znači jedna pa druga. Prema tom shvatanju, jednostavno to znači da se ne mogu oženiti dve žene, sve dok je prva žena živa, jer će to da smeta prvaj. Ako je to razumevanje tačno, postavlja se pitanje zašto se Hana udala kao druga žena. Takođe, David je imao mnogo žena. Ne postoji mnogo primera od perioda nakon Mojsija, možda bi moglo da se pronađe samo nekoliko primera. Hana se posebno odnosi na drugu ženu kao na suparnicu, koristi se ista reč koja se pojavljuje u 3. Moj. 18:18. To može da pokazuje da je Hanin muž prekršio ovu zapoved. Isto kao što imamo Lavana kao sliku onoga što ne bi trebalo da činimo zajedno sa zapovesti koja ide zajedno s tim. Tako je i ovo zapovest koja ide sa Jakovljevom nefunkcionalnom porodicom.

Od Jakova bi trebalo da naučimo šta ne treba da radimo. Jakov je imao četiri žene, a dve glavne žene su se stalno podbadale. Mislim da je Jakovljev primer onoga što ne bi trebalo da radimo. Tradicionalno objašnjenje za njegovo ponašanje jeste da tada nije bilo Tore, tako da mu je bilo dozvoljeno da to uradi. To je možda moguće.

Kit: Pogledajte 29:25. Dok čitam ovaj stih razmišljam o onome što se desilo Jakovu i njegovom bratu i o onome šta mu je brat rekao. To zvuči skoro isto u ovom stihu, ako ne na engleskom, onda sigurno na hebrejskom. Jakov ga pita zar mu nije služio za Rahelu, zašto ga je on *prevario*? Nehemija, možeš li nam reći zašto je drugačija reč, zašto je koristio ovu reč?

Nehemija: Zato što je to bila uobičajena reč za prevaru. Reč akev, jer je to uobičajenija reč. Upravo je Jakov bio taj koji je prevario svog oca, a onda je na kraju on bio prevaren. Na modernom hebrejskom bi se reklo *magelo*. Videli smo i pre u Bibliji kada je Lot hteo da ponudi svoje kćerke da ih siluju, a na kraju su one njega silovale. Imamo tu pravdu, koja se na hebrejskom naziva "pravda koja ti se vraća".

Jono: „*Zatim je Jakov legao s Rahelom koju je voleo više nego Liju, i služio je kod Lavana još sedam godina. Kad je Gospod video da Lija nije voljena, učinio ju je plodnom, a Rahela je bila nerotkinja. Lija je zatrudnela, rodila sina i dala mu ime Ruvim.*“ Šta Ruvim znači, Nehemija?

Nehemija: Ruvim bukvalno znači - pogledajte, sin. Rekla je da je Gospod video njenu nevolju, pa će je sada njen muž zavoleti. Zatim imamo njenog sledećeg sina Simeona. „*Gospod je čuo da nisam voljena, pa mi je dao i ovoga.*“ Simeon znači čuti. Zatim imamo stih 34 „*Sad će mi muž biti privržen, jer sam mu rodila tri sina.*“ Dete je nazvala Levije, što znači privržen. U stihu 35 ona kaže „*Ovog puta hvaliću Gospoda.*“ Dete je nazvala Juda - hvaliću Gospoda. Svako ime je objašnjenje, a objašnjenje je povezano sa značenjem reči. Kod Levija je ona rekla da će joj muž sad biti privržen, što predstavlja igru reči.

Jono: Sada u poglavlju 30 „*Kad je Rahela videla da Jakovu ne rađa decu, postala je ljubomorna na svoju sestru i rekla Jakovu: „Daj mi decu ili ću umreti.“ Tada se Jakov razgnevi na Rahelu i reče joj: „Zar sam ja na mestu Boga, koji ti je uskratio plod utrobe?“ A ona mu reče: „Evo moje robinje Vale. Lezi s njom i neka rodi na mojim kolenima, pa da i ja dobijem decu preko nje.“*“

Nehemija: To nama sada jeste neobično, ali je to bio običaj u starim vremenima. Ako ste imali sluškinju, a niste mogli da imate decu, onda bi

vam ona rodila decu. To je na neki način prastari način surogat trudnoće.

Jono: Dakle, ona mu je postala treća žena. „*Vala je zatrudnela i rodila Jakovu sina. Tada je Rahela rekla: „Bog je bio moj sudija i čuo je moj glas, pa mi je dao sina.“ Zato mu je dala ime Dan.*“

Nehemija: Ovde imamo još jednu seriju imena. Imamo Dana, što znači sudija, jer je rekla da joj je Bog sudio i čuo njen glas. Zatim u stihu 8, imamo ime Neftalim što znači moje rvanje, moja borba, jer se rvala sa sestrom i pobedila. Zatim u stihu 11, dete je nazvano Gad, jer je Lija rekla „Kakva sreća!“ To je veoma zanimljivo, jer šta znači sreća? U našem društvu je sreća neki mistični koncept. Pagani su sve personifikovali, što znači da su sve pretvarali u žive stvari koje razmišljaju. U stihu 13 imamo ime Asir, jer je rekla da će je žene zvati srećnom. Zatim imamo priču o mandragorama.

Postoje različita mišljenja o tome šta su mandragore. Neka kažu da su one biljke koje imaju lekovita svojstva i rastu ovde u Izraelu. Misli se takođe da imaju svojstva afrodizijaka, te da uzrokuju plodnost. Ne znamo tačno šta su one, međutim postavlja se pitanja zašto su te mandragore tako bitne. Očigledno su bile retke, nisu mogle da se uzgajaju, morale su da se pronađu.

Jono: Sada imamo sledeće „*Bog je čuo Liju i uslišio je, tako da je ona zatrudnela i Jakovu rodila petog sina.*“ Sad imamo i novo ime - Isahar.

Nehemija: Isahar na hebrejskom dolazi od reči sahar. Ovde zapravo imamo dva imena. Ona kaže „*Bog me je nagradio što sam svom mužu dala svoju sluškinju.*“ Reč ovde je shari, zato je on nazvan Isahar. Ali takođe je ona unajmila ili dala svom mužu, tu je reč sahor, tako da ovde imamo dvostruko značenje. Zanimljivo je izgovaranje reči Isahar. Između dve porodice pisara vodila se debata pre 1200 godina. Jedna od

porodica jevrejskih pisara je pisala ime kao Jisahar, to je ono što i mi imamo u svojoj Bibliji. Druga porodica je pisala ime kao Jisasar.

Jono: Stih 20- Zavulon.

Nehemija: Zavulon je jizdaleni - ona je rekla da će njen muž konačno živeti ili stanovati s njom. Zavulon znači stanovanje. Sada imamo devojčicu Dinu, ne piše zašto se zove Dina. Na hebrejskom je to prilično očigledno zašto je tako nazvana. Dolazi od reči presuda, što je ženski rod od Dana.

Jono: Stih 22 „*Na kraju se Bog setio Rahele.*“ Da li je ona bila zaboravljena?

Nehemija: Kada se Bog nekoga seti, to znači da komunicira s njim.

Jono: „*Bog ju je čuo i uslišio, učinivši je plodnom. Ona je zatrudnela i rodila sina. Tada je rekla: „Bog je uklonio moju sramotu!“ Zato mu je dala ime Josif, rekavši: „Bog mi dodaje još jednog sina.*“

Nehemija: Ovde takođe imamo dvostruko značenje. Asaf znači Bog je skupio, a Josef- neka Gospod pridoda. Zanimljivo je da dva imena Juda i Josif, ako ne grešim, to su prva dva imena u istoriji koja imaju Jehova u svom nazivu. Puni naziv imena Josif, koji se pojavljuje u Bibliji jeste Jehosef, sa jeho. Takođe, Jehuda ima jehu. To su prva dva imena nakon Jakovljeve dece koja imaju Jehova u imenu. U hebrejskom jeziku dva o postaju u, dolazi do promene u jeziku koja se naziva disimilacija.

Jono: Dolazimo do dela kada je Rahela rodila Josifa, nakon čega je Jakov rekao Lavanu: „*Pusti me da idem u svoje mesto i svoju zemlju. Daj mi moje žene i moju decu, za koje sam ti služio pa da idem, jer ti dobro znaš kako sam ti služio.*“ Tada mu Lavan reče: „*Ako sam našao milost u tvojim očima, ostani kod mene. Znam da me Gospod blagosilja zbog tebe.*“ Zatim se nastavlja i Lavan ga pita šta da mu da, a Jakov traži svaku pegavu i šarenu ovcu, svakog tamnosmeđeg mladog ovna i svaku šarenu i pegavu kozu. Zatim Jakov eksperimentiše sa prutovima.

„Tada je Jakov uzeo nekoliko zelenih prutova s drveta breze, badema i platana, i na nekim mestima ogulio koru i tako napravio bele pruge. Na kraju je te prutove koje je ogulio stavio u korita pred stado, u pojila s vodom, gde je stado dolazilo da pije, da bi se stoka uspavljivala kada dođe da pije.“ Ovo je na neki način još jedan afrodisijak.

Nehemija: Za to se misli da je jedan od najbizarnijih delova u Bibliji. Razlog za to jeste što to zaista zvuči kao da on izvodi neku magiju. Zašto on to radi? Kakvu svrhu imaju ti prutovi? Zvuči kao da je on verovao da ako bude stavljao te prutove pored vode za ovce, dobiće neke rezultate i da će tako ovce dobiti potomke. To nije istina. Zato je pitanje zašto je on to činio.

Kit: Odgovor imamo u poglavlju 31:11, kada mu se u snu javio Gospodnji anđeo.

Nehemija: Dakle, san u kojem je usnio anđela se desio nakon dvadeset godina kada je hteo da ode. U nastavku tog sna piše da on treba da se vrati u zemlju Hanan. Možda je anđeo govorio s njim pre nego što je on to uradio sa ovcima i prutovima. To je nagađanje, koje može da bude tačno, ali nije jasno iz teksta. Treba definitivno da se zapitamo šta je on to radio sa prutovima i zašto je gulio pruge.

Jono: *„Posle nekog vremena Jakov je čuo kako Lavanovi sinovi kažu: „Jakov je uzeo sve što je imao naš otac, i od onog što je pripadalo našem ocu stekao je sve ovo bogatstvo.“ Jakov je video na Lavanovom licu da on nije prema njemu isti kao pre.“* Ovde počinje veliki beg.

Nehemija: U stihu tri imamo kako Gospod govori Jakovu da se vrati u zemlju svojih očeva, odakle potiče, i kaže „ja ću biti s tobom.“ Ta fraza „ja ću biti s tobom“ - *ehije*, zapravo je igra reči sa imenom Jehova - "Onaj koji jeste, koji je bio i koji će biti." Kasnije vidimo u priči o Mojsiju da on stalno govori - *ehije* - biću s tobom. To je nešto što lako možete da

preskočite, ali na hebrejskom se veoma ističe - ehije - biću s tobom - je povezano s Očevim imenom.

Jono: U stihu 27, kada je Lavan konačno stigao Jakova koji je pobjegao sa svojim ženama, decom i stokom i stadom. Konačno ga je stigao i rekao mu da je nestao i ne samo to, u stihu 30 „*zašto si onda ukrao moje bogove?*“

Nehemija: Pitanje je zašto je Rahela ukrala te bogove, šta će raditi s njima? Pretpostavljam da je htela da ih obožava, ali neki historičari koji su se mučili s tim pitanjem, te su saznali da ako si u starim vremenima posedovao te *terafime*, imaćeš pravo prvorođenog i nasledstvo od svog oca. Međutim, nemamo puno dokaza iz starih izvora. Razlog zašto je ona to učinila jeste zato što im se nekada molila, nudila im žrtve i nije htela da bude daleko od njihove zaštite. Pretpostavljam da je teško odviknuti se od starih navika. Kasnije vidimo da Jakov uzima sve idole iz svog doma i pokopava ih ispod drveta. Napustili su zemlju Padan Arama, grad Haran, te su bili pod uticajem paganizma. Kada su se vratili u zemlju Hanan, morali su to da odbace od sebe, da odbace idolopoklonstvo.

Jono: U stihu 43 „*Tada Lavan odgovori Jakovu: „Ove kćeri su moje kćeri i ova deca su moja deca i ovo stado je moje stado, i sve što vidiš moje je i mojih kćeri. Šta bih danas učinio protiv njih ili protiv dece koje su rodile? Hajde sada da ja i ti sklopimo savez, i neka on bude svedok između mene i tebe. Tada je Jakov uzeo jedan kamen i postavio ga kao stub. Zatim je rekao svojoj braći: „Skupite kamenja!“ Oni su nakupili kamenja i napravili jednu gomilu.....Jakov ju je nazvao Galed.*“

Nehemija: Ovo je jedan od najzanimljivijih stihova u Bibliji, stih 47 iz 1. Moj. poglavlje 31. Prevešću ga bukvalno. Kaže „*Lavan ju je nazvao Jegar- Sahadut, a Jakov ju je nazvao Galed.*“ Zanimljivo je da Jegar- Sahadut i Galed imaju isto značenje, osim što je Jegar- Sahadut na

aramejskom, a Galed na hebrejskom. Galed znači svedok- gomila, gomila svedočanstva. Jegar- Sahadut je gomila svedočenja. Nemaju u potpunosti isto značenje, ali imaju slično. Ovo je prvi put da čujemo da neko govori strani jezik, a taj strani jezik je ovde aramejski. To ima smisla jer je Lavan živeo u gradu Haranu koji je danas kod tursko-sirijske granice. Region u kojem je smešten Haran se naziva Padan Aram, a aram je reč koja znači aramejski. Odatle je aramejski dobio naziv.

Izvorno potiče iz grada Ur koji se nalazio u zemlji Aram - između dve reke, ono što danas nazivamo Mesopotamija - Irak, između Eufrata i Tigrisa. Dakle, oni dolaze iz Aram Harajam i odlaze u Padan Aram, a Lavan još uvek govori strani jezik, jezik Arameje. Međutim, Jakov još govori jezik svojih predaka, odnosno hebrejski, koji je bio izvorni jezik pre Potopa, pre Vavilonske kule. Dok je aramejski izvedeni jezik iz hebrejskog, oblik hebrejskog nastao u Vavilonskoj kuli. Ima dosta sličnosti, ali se dovoljno razlikuju da se zovu drugačijim imenom.

Nehemija: Mislim da takođe ovde imamo paradigmu u Pismu kada Jeremija u poglavlju 10 govori proročanstvo za ne-Jevreje. Odjednom je počeo da piše aramejski i to proročanstvo je napisano na aramejskom. Ovde u paradigmi vidimo da Jakov i njegovi potomci govore hebrejski, a da je jezik ne-Jevreja aramejski. Vidimo da se to ponavlja i kasnije u vreme Ezre i Nehemije. Aramejski postaje jezik za komuniciranje sa ne-Jevrejima.

Jono: Stih 53 „*Neka Bog Avramov i bog Nahorov, bog njihovog oca, sudi između nas.*“ *A Jakov se zakleo Onim koga se bojao njegov otac Isak.*“ Šta to znači da se zakleo Onim koga se bojao njegov otac?

Nehemija: Bojati se je drugo ime za obožavati. Dakle, Isak je obožavao Boga Avramovog.

Jono: „*Jakov je pošao dalje, i na putu su ga sreli Božji anđeli. Kada ih je ugledao, Jakov je odmah rekao: „Ovo je Božji logor! Zato je to mesto nazvao Mahanaim.*“

Nehemija: Mahanaim znači dva logora, što je veoma zanimljivo. Znači da su postojala dva logora, jedan logor je bio za anđele, a drugi je bio Jakovljev. Ili su možda to bila dva logora za anđele.